

Raadsvergadering:	27 februari 2025
Agendapunt:	
Commissie:	Gezamenlijk
Portefeuillehouder:	Christiaan Peetoom (milieu)
Relatie met andere portefeuillehouder(s):	n.v.t.

Onderwerp: Kaderbrief 2026 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord

Voorgesteld besluit

De volgende zienswijze af te geven ten aanzien van de kaderbrief 2026 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord:

1. opdracht te geven aan het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord om in de op te stellen conceptbegroting 2026 de bezuinigingsscenario's 3, 5 en 7% te verwerken zodat bij de zienswijze over deze begroting een definitieve keuze gemaakt kan worden voor het desbetreffende scenario. Indien voor deze opdracht in het algemeen bestuur van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord geen meerderheid bestaat, dan het scenario 5% in ieder geval op te nemen in de conceptbegroting 2026;
2. ten aanzien van de p.m. post voor 'Plan van Aanpak Robuustheid' wordt verzocht de benodigde middelen in eerste instantie binnen de eigen begroting te zoeken dan wel besparingsmogelijkheden uit het efficiencyonderzoek hiervoor te gebruiken, bij het Rijk erop aan te dringen om structureel een hogere bijdrage te leveren en de raad bij de conceptbegroting 2026 hierover te informeren;
3. ten aanzien van de p.m. posten onder 'Bedrijfsvoering', 'Gemeentelijke basistaken' en 'Gemeentelijke plustaken' wordt verzocht de benodigde middelen te onderbouwen met een omschrijving van nut, noodzaak, ambitieniveau van uitvoering en risico's en daarbij rekening te houden met terugverdieneffecten van de investeringen en de raad hier bij de conceptbegroting 2026 over te informeren;
4. kenbaar te maken dat met de behandeling van de Kadernota 2026 van de gemeente Alkmaar een integrale afweging wordt gemaakt ten aanzien van de gemeentefinanciën voor 2026 en verder. Dit kan effect hebben op onze zienswijze op uw conceptbegroting voor 2026 later dit jaar;
5. deze zienswijze door het toesturen van bijgevoegde brief aan het dagelijks bestuur van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord kenbaar te maken.

Samenvatting

Het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) heeft op 13 december jl. de Kaderbrief 2026 van de OD NHN aangeboden. Gevraagd wordt mogelijke zienswijzen van de raad vóór 1 maart 2025 in te dienen zodat deze verwerkt kunnen worden in de conceptbegroting 2026. De Kaderbrief bevat de meest belangrijke beleidsmatige en financiële thema's voor de omgevingsdienst en geeft inzicht in de (financiële) gevolgen voor haar deelnemers. De kaderbrief geeft aanleiding om zienswijzen in te dienen.

Dit voorstel staat in relatie tot programmabegroting

Argumenten

Op het gebied van de fysieke leefomgeving verzorgt de OD NHN de uitvoering van (wettelijke) milieutaken voor vergunningverlening, toezicht, handhaving en diverse specialistische milieutaken. In de kaderbrief 2026 worden actuele ontwikkelingen en verwachtingen voor de periode 2026-2029 beschreven. Van een aantal ontwikkelingen zijn de financiële effecten bekend en opgenomen in het meerjarenperspectief. Voor de ontwikkeling waarbij dit niet bekend is zijn pro-memorie (p.m.) posten opgenomen.

Specifiek dit jaar is vanuit zowel de regietafel Noord-Holland Noord als de regio Alkmaar aan de besturen van de gemeenschappelijke regelingen gevraagd om scenario's voor bezuinigingen op te nemen in de kadernota's. Deze oproepen zijn gedaan vanwege de korting voor gemeenten op het gemeentefonds.

1. Scenario's voor bezuinigingen (zienswijze 1)

Het dagelijks bestuur heeft geen scenario's voor bezuinigingen uitgewerkt in de kaderbrief. In de begeleidende brief is de toedracht hiervan beschreven en wordt verwezen naar een brief van 11 juli 2024 zoals verstuurd aan de raden en staten (bijlage). In deze brief zijn diverse ontwikkelingen beschreven waaronder de vaststelling van het 'Plan van Aanpak Robuustheid' als verplichte opvolging van het Interbestuurlijk Programma versterking VTH-Stelsel (IBP-VTH). Bij het op 10 juli 2024 vaststellen van het plan van aanpak heeft het algemeen bestuur onder andere besloten dat geen financieel gevolg aan het plan van aanpak wordt verbonden en dat de uitwerking van een 'nul-scenario' is afgewezen.

Het dagelijks bestuur heeft hieruit opgevat dat er geen ruimte wordt gezien voor een taakstelling en heeft in het verlengde daarvan geen uitwerking van de gevraagde scenario's voor bezuinigingen opgenomen in de kaderbrief.

In reactie hierop heeft het algemeen bestuur op 11 december 2024 besloten om alsnog een tweetal bezuinigingsscenario's van 3 en 5% aan te bieden bij de conceptbegroting 2026.

Om dit besluit van het algemeen bestuur te ondersteunen en daarbij aanvullend aan te dringen op een bezuinigingsscenario van 7% (zoals vanuit regio Alkmaar was verzocht) wordt een zienswijze voorgesteld.

2. 'Plan van Aanpak Robuustheid' (IBP-VTH, zienswijze 2)

Uw raad is op meerdere momenten geïnformeerd over het voortraject en het ontstaan van het inmiddels afgesloten IBP-VTH. Een belangrijke constatering hierbij was dat de OD NHN onvoldoende robuust is en daarmee niet toekomstbestendig. Als één van de verplichtingen uit het IBP-VTH is een plan van aanpak opgesteld om als OD NHN op 1 april 2026 te voldoen aan de door het IBP-VTH vastgestelde robuustheidscriteria. Bij het op 10 juli 2024 vaststellen van het plan van aanpak besloot het algemeen bestuur in te stemmen met uitvoering van het plan, en dit op te nemen in de kadernota's zonder dat hier middelen of commitment aan gekoppeld zijn, een p.m. post. Dit besluit is nogmaals door het algemeen bestuur bekrachtigd op 11 december 2024.

Aan dit besluit is verbonden dat bij het Rijk wordt aangedrongen op het beschikbaar stellen van rijksmiddelen voor uitvoering van het plan. Daarnaast is besloten eventuele meevallers in begrotingen vanaf 2025 in te zetten voor uitvoering van het plan. In het besluit heeft het algemeen bestuur opdracht gegeven voor een in 2025 uit te voeren efficiencyonderzoek. Samengevat heeft het algemeen bestuur hiermee aangegeven dat voor de uitvoering van het plan zoveel mogelijk ruimte binnen de eigen begroting moet worden gezocht in combinatie met eventuele rijksmiddelen en mogelijkheden voor kostenbesparing die kunnen volgen uit het efficiencyonderzoek.

Het dagelijks bestuur heeft in vervolg hierop een p.m. post opgenomen voor het Plan van Aanpak Robuustheid in het meerjarenperspectief. In de tekst van kaderbrief is daarnaast benoemd dat de kosten voor uitvoering van het plan bij voordracht van het plan zijn geschat op ruim € 1,7 miljoen structureel. Het dagelijks bestuur geeft hierbij aan dat niet kan worden gestart met uitvoering van het plan zolang er geen incidentele en/of structurele middelen beschikbaar worden gesteld. Het dagelijks bestuur verwacht dan ook in de verplichte voortgangsrapportage aan het ministerie van I&W (als stelselverantwoordelijke) weinig voortgang te kunnen tonen. Het standpunt van het ministerie is dat omgevingsdiensten die niet per 1 april 2026 robuust kunnen zijn, in gesprek moeten gaan met de provincie, de gemeenten en omliggende omgevingsdiensten over een optimale schaalgrootte. Het algemeen bestuur heeft in dat kader op 11 december 2024 het dagelijks bestuur gevraagd actief met naburige omgevingsdiensten gesprekken te starten om de mogelijkheden voor fusie(s)/schaalvergroting/verdergaande samenwerking buiten de regio Noord-Holland Noord te verkennen.

Voorgesteld wordt een zienswijze in te dienen waarin wordt aangedrongen om de middelen voor uitvoering van het plan van aanpak zoveel mogelijk binnen de eigen begroting te vinden in combinatie met mogelijke besparingsmogelijkheden uit het efficiencyonderzoek en eventuele rijksmiddelen en de raad hier bij het aanbieden van de conceptbegroting 2026 over te informeren.

3. P.m. post Bedrijfsvoering (gecombineerde zienswijze 3)

In het kader van reguliere bedrijfsvoering worden een aantal toekomstige ontwikkelingen benoemd en drie daarvan worden ook als p.m. post opgevoerd. Deze worden nader uitgewerkt in de conceptbegroting 2026 waarbij rekening wordt gehouden met de financiële positie van de deelnemers.

1. Doorontwikkeling VTH Informatievoorziening (op nationaal niveau)

Deze ontwikkeling volgt uit het IBP-VTH waarbij geconstateerd is dat het huidige landelijke stelsel is verouderd. Er wordt gewerkt aan een landelijk en gedeeld digitaal systeem.

2. Nieuwe financieringssysteem VTH-stelsel

Dit onderwerp is in de kaderbrief niet toegelicht. De OD NHN heeft desgevraagd laten weten dat dit volgt uit de afspraken in het IBP-VTH. Dit is als p.m. post opgevoerd omdat dit nog in ontwikkeling is.

3. Herijking bedrijfsvoeringskosten.

Het dagelijks bestuur geeft aan dat de bedrijfsvoering niet is meegegroeid met de toename aan taken en vragen, economische kosten en aangescherpte kwaliteitsnormen.

De genoemde ontwikkelingen zijn beknopt beschreven en niet voorzien van financiële uitwerking of onderbouwing. Om deze reden wordt een zienswijze voorgesteld waarin wordt aangedrongen om deze ontwikkelingen bij opname in de conceptbegroting te voorzien van een onderbouwing waarin naast het financieel gevolg ook nut, noodzaak, ambitieniveau van uitvoering en risico's worden beschreven.

4. *Gemeentelijke basistaken (gecombineerde zienswijze 3)*

Voor de gemeentelijke basistaken worden een aantal ontwikkelingen benoemd waarbij voor drie onderwerpen een structurele verhoging van de deelnemersbijdragen wordt opgevoerd:

1. Werkgebonden personenmobiliteit (WPM)

Dit betreft een nieuwe (wettelijke) basistaak voor de OD NHN waarbij toezicht wordt gehouden op het door bedrijven met meer dan 100 werknemers treffen van maatregelen om CO₂ uitstoot te verminderen. Bedrijven moeten hier nu al rapportages voor indienen welke vooralsnog alleen administratief worden gecontroleerd. Vanaf 2026 wordt ook inhoudelijk getoetst. De hiervoor opgevoerde verhoging van € 377.000,- (ruim 3 Fte) is significant en niet verder onderbouwd.

2. Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Het dagelijks bestuur stelt voor om het toezicht op uitstoot van ZZS bij vergunningplichtige bedrijven structureel te versterken. Onder de Omgevingswet is de regelgeving hiervoor aangescherpt. De opgevoerde structurele verhoging van € 159.000,- (circa 1,3 Fte) is ook hier niet verder uitgewerkt.

3. Bodemenergiesystemen

Het algemeen bestuur geeft aan dat al geruime tijd een toename wordt gezien in de toepassing van deze systemen. De OD NHN voert de controle op de aanleg van de systemen uit. In het kader van het gasloos bouwen wordt een verdere toename verwacht en wordt een verhoging van € 272.000,- (circa 2,3 Fte) opgevoerd zonder verder uitwerking naar bijvoorbeeld aantallen.

In het meerjarenperspectief 2026-2029 is een herverdeling opgenomen voor asbestsloophmeldingen. Het behandelen van deze meldingen is een (wettelijke) basistaak voor de OD NHN geworden onder de Omgevingswet. Om deze reden is vanaf de begroting van 2024 van de OD NHN een structurele verhoging van € 31.000,- opgenomen bij de deelnemers die deze taak voorafgaand aan de wet nog niet hadden ondergebracht, waaronder Alkmaar. Hierbij kon destijds geen inschatting worden gemaakt over de omvang per deelnemer en om deze reden is een uniforme verhoging toegepast waarbij een toekomstige herverdeling is aangekondigd op basis van ervaringscijfers. Deze herverdeling is nu voor alle deelnemers gemaakt en zorgt voor Alkmaar voor een structurele verhoging van € 33.000,-. Alhoewel een verhoging voor Alkmaar vanwege de omvang van de gemeente viel te verwachten ontbreekt ook hier een verdere onderbouwing waarin de deelnemers de gevolgen kunnen herkennen.

De genoemde ontwikkelingen zijn beknopt beschreven en zoals benoemd niet voorzien van uitwerking of onderbouwing, Om deze reden wordt een zienswijze voorgesteld waarin wordt aangedrongen om deze ontwikkelingen en financiële gevolgen bij opname in de conceptbegroting te voorzien van een onderbouwing waarin de omvang, nut, noodzaak, ambitieniveau van uitvoering en risico's worden beschreven.

5. *Gemeentelijke plustaken (gecombineerde zienswijze 3)*

In het meerjarenperspectief 2026-2026 wordt een bijstelling in 2026 getoond voor de Specifieke Provinciale Uitkering Energiebesparingsplicht. Dit omdat deze subsidie naar verwachting in 2024 en 2025 al wordt besteed en dit heeft geen financieel effect. De getoonde taakoverdracht van Schagen en Dijk en Waard heeft ook geen effect voor onze gemeente.

Als gemeentelijke plustaak wordt voor natuuradvisering een structurele verhoging van € 344.000,- opgevoerd. Het dagelijks bestuur geeft hierbij aan dat de vraag naar deze advisering omtrent de Wet natuurbescherming sterk groeit. Onder andere door de Omgevingswet en stikstofproblematiek. Alhoewel deze groei herkenbaar is ontbreekt ook hier verdere uitwerking en in hoeverre rekening wordt gehouden met de omvang van de vraag per deelnemer.

Om deze reden wordt een zienswijze voorgesteld waarin wordt aangedrongen om deze ontwikkeling en financieel gevolg bij opname in de conceptbegroting te voorzien van een onderbouwing waarin de omvang, nut, noodzaak, ambitieniveau van uitvoering en risico's worden beschreven.

6. Indexatie

De OD NHN heeft een indexeringspercentage vastgesteld op basis van de brief van de Regietafel van 1 oktober 2024. Men gebruikt een gewogen gemiddelde van 7,34%. Dit is iets lager (0,1%) dan het door de regietafel gehanteerde percentage van 7,44%.

Kanttekeningen en alternatieven

Algemeen bestuur beslist over de Kaderbrief 2026

Vaststelling van de kaderbrief 2026 van de OD NHN vindt plaats door het algemeen bestuur. Hierbij bestaat de mogelijkheid dat het algemeen bestuur anders kan beslissen dan de deelnemers via de zienswijzen hebben beoogd.

Risico op hogere kosten door de p.m. posten

Door de hiervoor genoemde p.m. posten kan er te zijner tijd sprake zijn van een verhoging van de kosten in de bijdrage voor de OD NHN. Deze ontwikkelingen zullen daarom scherp worden gevolgd, zodat kritisch mee kan worden gedacht en indien nodig tijdig actie kan worden ondernomen.

Uitvoering Plan van Aanpak Robuustheid

Het dagelijks bestuur stelt dat zonder structurele middelen niet kan worden gestart met uitvoering van het Plan van aanpak Robuustheid en dat de OD NHN op 1 april 2026 niet aan de landelijke robuustheidscriteria voldoen. Wat hier de consequenties van zijn, is vooralsnog niet duidelijk.

Alternatief

Als alternatief zou een positieve zienswijze gegeven kunnen worden. Gelet op de financiële uitdaging waar de gemeente voor staat en de hierboven omschreven argumenten acht het college het echter zinvol om de zienswijze zoals voorgesteld af te geven.

Financiële aspecten

Wanneer de kaderbrief 2026 wordt vastgesteld met de genoemde indexatie en verhogingen ontstaat er voor 2026 en verder een nadeel in de begroting van Alkmaar zoals onderstaand weergegeven. Bij de aankomende ontwerpbegroting 2026 van de OD NHN heeft de raad de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Eventuele financiële mutaties van de bijdrage aan de OD NHN worden definitief verwerkt in de gemeentelijke kadernota 2026.

De overdracht bodemtaken is reeds verwerkt in de begroting van Alkmaar en wordt per 2026 onderdeel van de lumpsumbijdrage. Opgemerkt wordt dat in de meerjarenbegroting van Alkmaar vanaf 2025 een taakstelling voor de bijdrage is ingerekend ingevolge de kadernota 2025 van Alkmaar. Dit zorgt voor het verschil in bedragen van de eerste twee regels.

Gevolgen concept kadernota 2026 OD NHN	2026
Bijdrage Alkmaar in meerjarenbegroting OD NHN	€ 1.622.000
Bijdrage OD NHN in meerjarenbegroting Alkmaar (-/- 1,5% taakstelling)	€ 1.597.000
Overdracht bodemtaken per 2024 (per 2026 in Lumpsum)	€ 248.000
Bijdrage OD NHN in meerjarenbegroting Alkmaar (totaal)	€ 1.845.000
Herziening verdeling asbestslopmeldingen	€ 33.000
Voorgestelde indexatie	€ 140.000
Nieuw/uitbreiding Basistaken	€ 95.000
Nieuw/uitbreiding Plustaken	€ 40.000
Bijdrage na vaststelling kadernota OD NHN	€ 2.178.000
Verschil (-/- = nadeel)	€ -333.000

Vervolg en communicatie

Voor 1 maart 2025 kunnen zienswijzen op de kaderbrief bij het algemeen bestuur (AB) van de OD NHN worden ingediend. Na kennisname van de ingediende zienswijzen, staat de kaderbrief ter vaststelling op 12 maart 2025 geagendeerd voor het overleg van het AB van de OD NHN.

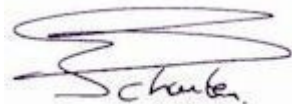
De uitgangspunten als opgenomen in de kaderbrief worden vervolgens verwerkt in de ontwerpbegroting 2025 van de OD NHN die vóór 15 april 2024 aan uw raad wordt toegezonden.

Bijlagen

1. aanbiedingsbrief en Kaderbrief 2026 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord;
2. Brief Raden en Staten Ontwikkelingen OD NHN IBP-VTH d.d. 10 juli 2024;
3. Zienswijzebrief Kaderbrief 2026 Omgevingsdienst Noord-Holland Noord.

Burgemeester en wethouders van Alkmaar,

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

dhr. R.M. Reus, gemeentesecretaris

Collegevergadering: 14 januari 2025

Nr.

De raad van de gemeente Alkmaar;

Gelet op

Het besluit van burgemeester en wethouders van 14 januari 2025

Het advies van de commissie Gezamenlijk 13 februari 2025

Het bepaalde in het raadsbesluit van 25 januari 2018 "informatievoorziening gemeenschappelijke regelingen.

Besluit

De volgende zienswijze af te geven ten aanzien van de kaderbrief 2026 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord:

1. opdracht te geven aan het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord om in de op te stellen conceptbegroting 2026 de bezuinigingsscenario's 3, 5 en 7% te verwerken zodat bij de zienswijze over deze begroting een definitieve keuze gemaakt kan worden voor het desbetreffende scenario. Indien voor deze opdracht in het algemeen bestuur van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord geen meerderheid bestaat, dan het scenario 5% in ieder geval op te nemen in de conceptbegroting 2026;
2. ten aanzien van de p.m. post voor 'Plan van Aanpak Robuustheid' wordt verzocht de benodigde middelen in eerste instantie binnen de eigen begroting te zoeken dan wel besparingsmogelijkheden uit het efficiencyonderzoek hiervoor te gebruiken, bij het Rijk erop aan te dringen om structureel een hogere bijdrage te leveren en de raad bij de conceptbegroting 2026 hierover te informeren;
3. ten aanzien van de p.m. posten onder 'Bedrijfsvoering', 'Gemeentelijke basistaken' en 'Gemeentelijke plustaken' wordt verzocht de benodigde middelen te onderbouwen met een omschrijving van nut, noodzaak, ambitieniveau van uitvoering en risico's en daarbij rekening te houden met terugverdieneffecten van de investeringen en de raad hier bij de conceptbegroting 2026 over te informeren;
4. kenbaar te maken dat met de behandeling van de Kadernota 2026 van de gemeente Alkmaar een integrale afweging wordt gemaakt ten aanzien van de gemeentefinanciën voor 2026 en verder. Dit kan effect hebben op onze zienswijze op uw conceptbegroting voor 2026 later dit jaar;
5. deze zienswijze door het toesturen van bijgevoegde brief aan het dagelijks bestuur van Omgevingsdienst Noord-Holland Noord kenbaar te maken.

De raad van Alkmaar, 27 februari 2025

mw. drs. A.M.C.G. Schouten, burgemeester

mw. mr. V.H. Hornstra, griffier